

ЗНАХІДКА «КИЇВСЬКОГО» НАСЛІДУВАННЯ ДАНГУ ДЖАНІБЕКА З КАМ'ЯНЦЯ-ПОДІЛЬСЬКОГО

Пропонуємо до розгляду інформацію щодо нещодавньої знахідки екземпляру монети т.зв. «київського» наслідування срібного дангу Джанібека, карбування Гюлістану 753 р. х. (1352/3 р.). Звертаємо увагу на те, що на сьогодні, це найзахідніша офіційна археологічна знахідка монети даного типу на території України. Попередньо, крім ареалу наймасовішого поширення — Сумської і Київської¹ областей, відомі поодинокі знахідки монет на території Чернівецької, Житомирської, Черкаської² і Херсонської областей України, а також в околицях білоруського м. Гродно³. До того ж, за нашими даними, це друга зафіксована знахідка подібної монети з офіційних археологічних розкопок на Україні. Першою вважаємо знахідку наслідування Джанібеку на території Успенського собору у м. Києві⁴.

2017 року Кам'янець-Подільською архітектурно-археологічною експедицією НДЦ «ОАСУ» ІА НАНУ проводилися дослідження на ділянці, відведеній під відбудову втраченої історичної забудови в Кам'янці-Подільському за адресою вулиця П'ятницька, 12. У межах досліджуваної ділянки розкрито кам'яні фундаменти XVII–XIX ст. Під їх значною частиною зафіксовано двоповерхові кам'яні підвали з арочними склепіннями. Інша частина являла собою стрічковий фундамент, що прорізав

¹ Зразюк З.А., Хромов К.К. Борщевский клад // Монеты Джучидов и сопредельных государств в XIII–XV вв. // Восточная нумизматика в Украине. — К., 2007. — Ч. II. — С. 99–117.

² Зразюк З.А., Строкова Л., Хромов К.К. Монетно-вещевой клад третьей четверти XIV века из с. Василицы, Черкасского района Черкасской области (монетная часть) // Монеты Джучидов и сопредельных государств в XIII–XV вв. // Восточная нумизматика в Украине. — К., 2007. — Ч. II. — С. 118–27.

³ Хромов К.К. О монетной чеканке на территории Киевского княжества в 50-е годы XIV века // Восточная нумизматика в Украине. Сборник публикаций, Ч. II. Монеты Джучидов XIII–XV веков и сопредельных государств. — К., 2007 — С. 60–79; Климовський С. Київські монети Володимира Ольгердовича: пріоритет політики чи економіка? // Історико-географічні дослідження в Україні / Відп. ред. О.А. Удод. — К.: НАН України, Ін-т історії України, 2007. — Число 10. — С. 369.

⁴ Козубовский Г.А. К вопросу о киевских и северских монетах XIV в. // Пятнадцатая Всероссийская нумизматическая конференция. Тезисы докладов и сообщений. Ростов-на-Дону, 20–25 апреля 2009. — М., 2009. — С. 128.

археологічні нашарування. Саме в межах останніх досліджено різночасові археологічні нашарування, а саме: вдалося дослідити залишки житла трипільської культури етапу СІ IV тис. до н.е., об'єкти XIV–XVIII ст., зокрема житлова забудова, виробничі майстерні.

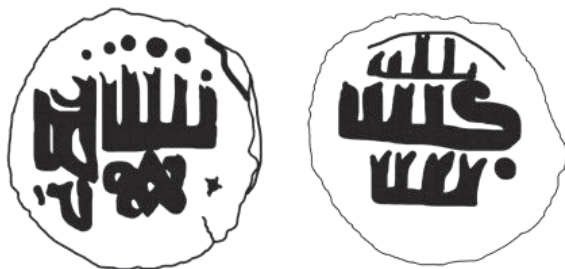
Надзвичайно цікавою виявилася західна частина ділянки. Так у межах квадратів А, Б 14-17 виявлено об'єкт, який отримав номер 1 за польовою нумерацією і був датований др. пол. XIII — поч. XV ст. Основу знахідок становили фрагменти керамічних виробів, переважно горщиків, досить товстостінних, які містили пірит у складі керамічного тіста. Також знайдено нечисленні, сильно корозовані вироби з металу. У квадраті Б16 на глибині 1,5 м знайдено монету. Після очистки виявилось, що це київське наслідування дангу хана Джанібєка. Це підтвердило датування об'єкту, зроблене на основі аналізу керамічного комплексу. Вага монети 0,43 г, діаметр — 11 мм.

Враховуючи метричні та іконографічні данні, знайдений екземпляр можна віднести до монет 1 варіанту 2 типу, відповідно до класифікаційної схеми, запропонованої К. Хромовим⁵.

Зважаючи на стан монети, ми подаємо схематичну прорисовку. На мал. 1. можна побачити, що на аверсі і реверсі слова імітації легенди розташовані відповідно до правил арабської граматики. Вагові характеристики монет виділеного типу коливаються від 0,15 до 0,81 г⁶, що підходить і для презентованого екземпляру.

Екземпляр монети публікується вперше (фото 1).

Ілюстрації



Мал. 1.

⁵ Хромов К.К. Указ. соч. — С. 61.

⁶ Там же.

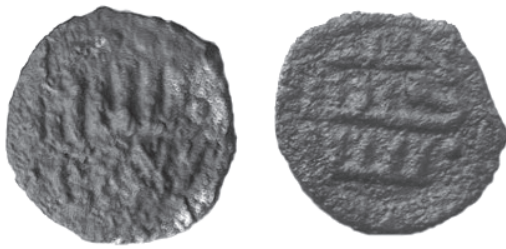


Фото 1.

REFERENCES

1. Khromov, K. (2007). O monetnoj chekanke na territorii Kievskogo knyazhestva v 50-e gody XIV veka. *Vostochnaya numizmatika v Ukraine, Monety Dzhuchidov XIII–XV vekov i sopredel'nyx gosudarstv*, (II), 60–79. [in Russian].
2. Klymovs'kyj, S. (2007). Kyivs'ki monety Volodymyra Ol'herdovycha: pryorytet polityky chy ekonomika? *Istoryko-heohrafichni doslidzhennia v Ukraini*, (10), 358–375. [in Ukrainian].
3. Kozubovskii G.A. (2009). K voprosu o kievskix i severskix monetax XIV v. Abstracts of Papers '15: *Pyatnadcataya Vserossijskaya numizmaticheskaya konferenciya* (pp. 127–129). Moskva. [in Russian].
4. Zrazyuk, Z.A. & Khromov, K.K. (2007). Borshhevskij klad. *Monety Dzhuchidov i sopredel'nyx gosudarstv v XIII–XV vv. Vostochnaya numizmatika v Ukraine*, (II), 99–117. K. [in Russian].
5. Zrazyuk, Z.A., Strokova, L. & Khromov, K.K. (2007). Monetno-veshhevoj klad tretej chetverti XIV veka iz s. Vasilicy, Cherkasskogo rajona Cherkasskoj oblasti (monetnaya chast'). *Monety Dzhuchidov i sopredel'nyx gosudarstv v XIII–XV vv. Vostochnaya numizmatika v Ukraine*, (II), 118–127. K. [in Russian].